

Regie in eigen hand

FOKUSWONEN: ZELFSTANDIG WONEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING

'In Fokuswoningen krijgen mensen met een lichamelijke beperking de kans om op zichzelf te wonen. De 24-uurs assistentie is op afroep. Ze kunnen een studie volgen, werken en bij hun gezin zijn. Zonder Fokuswoningen zouden mensen in een verpleeghuis terechtkomen en deze mogelijkheden niet hebben', aldus Maud Verheij, adviseur projecten en producten van Fokuswonen. | **TEKST: BETTY ROMBOUT**

S.O. Brattgård is de grondlegger van het Fokusconcept. Deze Zweedse professor ontleende de naam Fokus aan de naam van een actualiteitenprogramma op de Zweedse televisie (Brandpunt = Fokus). Het programma richtte zich op maatschappelijke thema's. Een van deze thema's was het wonen van mensen met een lichamelijke beperking. Het programma maakte duidelijk dat de toenmalige faciliteiten geen recht deden aan de wens van mensen om een eigen leven op te bouwen in de samenleving. De uitzending zorgde voor nogal wat opschudding. Ook mensen met een beperking bleken zelfstandig te willen wonen, met partner, gezin en werk. Brattgård, zelf ook ernstig gehandicapt, richtte Fokus op in 1964. Hij ontwikkelde de idee van de 'Fokusflats'. De inrichting van deze flats was aan te passen aan de persoonlijke wensen en assistentie werd verleend naast de normale gezinshulp.

ZWEEDS CONCEPT

In Nederland bestaat Fokus sinds 1974. Het Zweedse concept is een-op-een overgenomen, vernemen we van Maud Verheij. 'Het gaat er om dat mensen met een lichamelijke beperking de regie kunnen voeren over hun eigen leven. Ze wonen zelfstandig met 24-uurs assistentie op afroep. De Fokuswoningen - een cluster van zo'n vijftien

'ALS MENSEN ZEGGEN DAT DE KEUKEN PRACHTIG IS, DAN BEN IK GELUKKIG'

De keuken is een van de centrale plekken in ons huis. Koken, eten en leven komen er samen. We stellen daarom hoge eisen aan uitstraling, comfort en kwaliteit. Ook Fokuswonen wil voor haar doelgroep aan deze keukeneisen voldoen. Een keukenspecialist die met de toekomstige bewoners meedenkt, is dus een 'must'. We spreken met Ruben Mateman, verkoper en adviseur van Bribus Keukens, afdeling Zorg.

'Het contact met de mensen is leuk. Het is elke keer weer een uitdaging om een mooie keuken te ontwerpen', zegt Mateman. Inmiddels heeft Bribus voor Fokuswonen zo'n vijftien keukenprojecten verzorgd. Elk project bestaat uit het ontwerpen en plaatsen van ongeveer vijftien keukens.

KEUZES

De keukens dienen aan bepaalde door Fokuswonen opgestelde eisen te voldoen. Ruben Mateman: 'Een keuken moet bijvoorbeeld in hoogte instelbaar zijn. Verder is een hoekopstelling vereist. We moeten ons aan bepaalde afmetingen houden. Bovenkasten zijn verplicht, net zoals een afzuiginstallatie enzovoorts. Van deze maatvoering maken we een tekening. Vervolgens hebben we te maken met het keuzepakket van de toekomstige bewoners. Ze kunnen de keuken inrichten naar hun eigen wensen. Hier toe organiseert Fokuswonen, in samenwerking met de woningbouwcoöperatie, bewonersdagen. Namens Bribus ben ik hierbij aanwezig. Ik leg de bewoners de keuzes voor. Denk aan keuzes in kleuren, aanrechtbladen, tegels, spoelbakken en mengkranen. Ter plekke bekijk ik met de huurder wat zijn of haar beperking is. Welke mengkraan past bijvoorbeeld het beste bij iemands handfunctie?'

AANGEPAST?

Zie je een Fokuswoning als een aangepast huis van de toekomst? Ruben Mateman: 'Fokuswonen maakt het mogelijk dat mensen met een beperking vrij kunnen wonen en leven. Dat vind ik geweldig. Ze krijgen 24 uur per dag assistentie of afroep. Ik ben blij dat wij hier aan mee kunnen werken. Of je het aangepaste huizen of keukens moet

Ruben Mateman

noemen? Liever zou ik ze 'huizen of keukens van de toekomst' noemen. Mensen met een beperking zie ik als gelijken. Jammer genoeg is er nog te veel stigmatisering.'

Als we Mateman vragen welk project het mooiste is dat Bribus gedaan heeft, antwoordt hij: 'Elk project dat slaagt, is mooi. Als de bewoners tevreden zijn over hun keuken, dan ben ik daar heel gelukkig mee. Hoor ik iemand op een beurs zeggen: 'Ruben, ik heb zo'n mooie keuken!', dan ben ik blij. Aangepast? Nee, zo zie ik het liever niet.'

PERSOONLIJK

'De persoonlijke benadering is belangrijk bij projecten van Fokuswonen', vertelt Mateman tot slot. 'Een goed contact met de bewoners is essentieel. Ook moet je rustig zijn. Ik probeer zo min mogelijk te 'pushen'. Geduld hebben, hoort bij mijn vak. Niet iedereen is snel van stof. En dat is helemaal niet erg.'

'Nederland kent 98 Fokusprojecten,
het cliëntaandeel bedraagt 1300.'

woningen - staan verspreid in een woonwijk. Ze liggen bij elkaar in de buurt, maar zijn niet gekoppeld. De mensen wonen hierdoor onopvallend in een wijk. Het is niet zo dat buurtgenoten denken 'oh, daar is dat flatje met gehandicapten.' Op de centrale post in de woonwijk werkt ons personeel en is van daaruit oproepbaar. De woningen zien er normaal uit. Ze zijn echter wel op diverse punten aangepast. De woningen moeten ruim zijn, zodat bewoners er goed met de rolstoel in kunnen manoeuvreren. De woonoppervlakte is zo'n 110 vierkante meter. Alles moet gelijkvloers zijn. Een Fokuswoning heeft drie tot vier kamers. De badkamer is groot. De deuren zijn breed. Verder is extra infrastructuur nodig. Denk aan elektra voor een intercomsysteem en voldoende wandcontactdozen.'

EIGEN INITIATIEF

Op de vraag hoe een Fokusproject tot stand komt, antwoordt Maud Verheij: 'Soms benadert een woningbouwcoöperatie ons omdat ze graag een Fokusproject willen bouwen. Maar heel vaak ontstaat het initiatief vanuit de doelgroep. Bij mensen die in een Fokuswoning willen wonen en aangeven dat er bij hen in de buurt nog geen Fokuscluster is. Komt een dergelijke vraag naar buiten, dan onderzoeken we met de toekomstige huurders, de woningbouwcoöperatie en de gemeente wat de mogelijkheden zijn. We kijken of er een goede bouwlocatie is. De financiën moeten geregeld worden enzovoorts.'

SUCCESVOL

Tijdens de periode van de oprichting was het lastig om Fokuswonen als concept in Nederland van de grond te

krijgen. 'Het Dorp' in Arnhem was net opgericht als hét concept om mensen met een handicap zelfstandigheid te bieden. Fokus zag dit concept vooral als instituut. Mensen met een handicap moesten juist hieruit bevrijd worden. De Fokusgedachte leidde tot veel kritiek. 'Veel mensen vonden het zielig dat mensen met beperkingen op zichzelf 'moesten' gaan wonen', aldus Verheij. Nu mag Fokuswonen inmiddels succesvol genoemd worden. Nederland kent 98 Fokusprojecten, het cliëntaantal bedraagt 1300. Maud Verheij: 'We denken dat er nog voor een twintigtal clusters kandidaten zijn. Dan wordt aan de vraag in Nederland voldaan.'

Kamerbreed is er veel steun voor het concept. De economische crisis maakt het echter lastig nieuwe bouwlocaties te vinden. Dat is waar Fokuswonen momenteel enigszins tegenaan loopt. Toch nemen ook andere landen langzamerhand het concept over. België kent ook al een Fokusorganisatie en in Frankrijk is men in de oriënterende fase.

GELIJKE KANSEN

De regie in eigen hand. Willen we dat niet allemaal? U en ik. Moeten we daarom mensen met een lichamelijke beperking die kans onthouden? Nee dus. Fokuswonen heeft gezorgd voor de emancipatie van mensen met een lichamelijke beperking. In de 38 jaar van haar bestaan heeft de organisatie aangetoond dat het mogelijk is voor mensen met een lichamelijke beperking om onafhankelijk een leven op te bouwen en te leiden in onze samenleving. □

SOFIE

'Sinds kort heb ik een prachtige dochter, Sofie. In iedere andere woonsituatie dan een Fokuswoning was het hebben van een kind voor mij niet mogelijk geweest. Arts-assistenten assisteren mij bij de dingen die horen bij de verzorging van een klein kind. Ik verschoon Sofie een of twee keer per dag, mijn man doet het ook regelmatig en als hij er niet is, bel ik een arts-assistent. Ik zeg wel eens dat Fokus mijn leven mogelijk maakt. Met Sofie erbij gaat dat ineens nog meer op.' *Bron: Fokuswonen*

Meer informatie: www.fokuswonen.nl